

ĐH Y DƯỢC HÀI PHÒNG
TTTT - TV

GT

C22

2025

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y HÀ NỘI
BỘ MÔN NHI

BÀI GIẢNG NHI KHOA

TẬP 2

(Sách đào tạo Đại học)

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y HÀ NỘI
BỘ MÔN NHI

BÀI GIẢNG NHI KHOA

Tập 2

(Sách đào tạo Đại học)

(Tái bản lần thứ ba có sửa chữa và bổ sung)

16812.

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC

CHỦ BIÊN

PGS.TS. Nguyễn Thị Diệu Thúy

THAM GIA BIÊN SOẠN

GS.TS. Phạm Nhật An

PGS.TS. Nguyễn Thị Diệu Thúy

PGS.TS. Nguyễn Thị Việt Hà

PGS.TS. Nguyễn Văn Thắng

PGS.TS. Nguyễn Phú Đạt

TS. Đỗ Phương Thảo

ThS. Đào Thị Nguyệt

TS. Đặng Thị Hải Vân

TS. Nguyễn Thị Thúy Hồng

TS. Đỗ Thanh Hương

TS. Ngô Thị Thu Hương

ThS. Trần Thị Anh Thương

ThS. Lê Trọng Tú

ThS. Đỗ Thị Đài Trang

BSNT. Nguyễn Thị Hải Anh

BSNT. Đỗ Thị Minh Phương

BSNT. Chu Thị Phương Mai

BSNT. Đào Thúy Quỳnh

TS. Trần Thị Trang Anh

BSNT. Nguyễn Sỹ Đức

THƯ KÝ BIÊN SOẠN

KS. Trần Thị Điều

LỜI NÓI ĐẦU

Theo số liệu dân số Việt Nam mới nhất vào năm 2020, cả nước có gần 97 triệu dân, với số lượng trẻ dưới 15 tuổi là gần 24 triệu người, chiếm tỷ lệ 25,2%. Chăm sóc sức khỏe nhân dân, đặc biệt chăm sóc sức khỏe trẻ em luôn là ưu tiên hàng đầu trong chiến lược phát triển Y tế Việt Nam.

Với sự phát triển của kinh tế xã hội, với sự giao thoa và hội nhập với các quốc gia bên ngoài, mô hình bệnh tật từ vọng ở Việt Nam gần đây đã có nhiều biến đổi. Bên cạnh các mặt bệnh phổ biến của các nước đang phát triển có xu hướng thuyên giảm như suy dinh dưỡng, viêm phổi, tiêu chảy cấp ..., một số bệnh dịch có xu hướng bùng phát trở lại như sởi, ho gà, sốt xuất huyết, cúm ... thì mô hình bệnh tật của các nước phát triển ngày càng được phát hiện nhiều hơn như béo phì, tự kỷ, các bệnh chuyển hóa di truyền, các bệnh dị ứng miễn dịch, bệnh xã hội...

Với mô hình bệnh tật của trẻ em có nhiều thay đổi, Bộ Y tế đã quyết định xây dựng hệ thống bệnh viện chuyên khoa Sản Nhi và chuyên khoa Nhi ở tất cả các tỉnh trong toàn quốc để đáp ứng nhu cầu số lượng bệnh nhân trẻ em có xu hướng gia tăng.

"Bài giảng Nhi khoa" dành cho đối tượng học viên đại học từ lần xuất bản trước đã đáp ứng được nhu cầu cung cấp kiến thức với các bệnh lý thường gặp trong Nhi khoa tại thời điểm đó. Tuy nhiên ở thời điểm hiện tại, nhu cầu cập nhật kiến thức mới, các bệnh lý mới nổi cần được đề cập nhiều hơn.

Cuốn "Bài giảng nhi khoa" lần này gồm 12 chương được chia làm 2 tập.

Tập 1 gồm các chương: Nhi khoa đại cương, Sơ sinh, Cấp cứu - Hồi sức, Hô hấp, Huyết học và Thận - Tiết niệu.

Tập 2 gồm các chương: Tim mạch, Tiêu hóa, Dinh dưỡng, Nội tiết - Chuyển hóa, Thần kinh, Truyền nhiễm.

Cuốn sách này được biên soạn bởi các thầy cô giáo là giảng viên cơ hữu và thỉnh giảng Bộ môn Nhi nhằm phục vụ cho công tác giảng dạy và đào tạo các đối tượng đại học liên quan đến môn học Nhi khoa.

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn Trường Đại học Y Hà Nội, các giảng viên Nhi khoa đã nhiệt tình tham gia biên soạn cuốn sách này.

Chúng tôi cũng xin chân thành cảm ơn Nhà xuất bản Y học đã đồng hành cùng bộ môn, giúp chúng tôi biên soạn và xuất bản cuốn sách.

Thay mặt tập thể tác giả

Chủ biên

PGS.TS. NGUYỄN THỊ DIỆU THÚY

Trưởng Bộ môn Nhi

Trường Đại học Y Hà Nội

MỤC LỤC

Lời nói đầu.....	3
Chương 7. TIM MẠCH.....	7
<i>TS. Đặng Thị Hải Vân, BSNT. Nguyễn Thị Hải Anh, ThS. Lê Trọng Tú</i>	
Đặc điểm hệ tuần hoàn trẻ em.....	7
Đặc điểm điện tâm đồ ở trẻ em bình thường.....	15
Thấp tim.....	20
Bệnh tim bẩm sinh ở trẻ em.....	33
Suy tim ở trẻ em.....	56
Viêm nội tâm mạc nhiễm khuẩn.....	69
Chương 8. TIÊU HÓA.....	84
<i>PGS.TS. Nguyễn Thị Việt Hà, BSNT. Đỗ Thị Minh Phương</i>	
<i>BSNT. Chu Thị Phương Mai</i>	
Đặc điểm giải phẫu và sinh lý cơ quan tiêu hóa trẻ em.....	84
Đau bụng cấp tính ở trẻ em.....	94
Đau bụng mạn tính ở trẻ em.....	110
Hội chứng nôn, trớ ở trẻ em.....	130
Táo bón ở trẻ em.....	145
Tiêu chảy cấp ở trẻ em.....	163
Tiêu chảy kéo dài ở trẻ em.....	186
Bệnh giun sán ở trẻ em.....	201
Chương 9. DINH DƯỠNG.....	229
<i>TS. Nguyễn Thị Thúy Hồng, BSNT. Chu Thị Phương Mai</i>	
Đặc điểm da cơ xương ở trẻ em.....	229
Nhu cầu dinh dưỡng của trẻ em.....	241
Dinh dưỡng trẻ em từ sơ sinh đến 5 tuổi.....	252
Nuôi con bằng sữa mẹ.....	262
Bệnh suy dinh dưỡng ở trẻ em.....	270
Bệnh còi xương dinh dưỡng ở trẻ em.....	285

Chương 10. NỘI TIẾT - CHUYÊN HÓA	297
<i>PGS.TS. Nguyễn Phú Đạt, TS. Ngô Thị Thu Hương</i>	
<i>ThS. Trần Thị Anh Phương</i>	
Bướu cổ đơn thuần ở trẻ em	297
Cường giáp trạng ở trẻ em.....	303
Suy giáp trạng bẩm sinh	310
Đái tháo nhạt ở trẻ em (Diabetes insipidus)	317
Đái tháo đường ở trẻ em	329
Tăng sản thượng thận bẩm sinh.....	338
Chương 11. THẦN KINH	347
<i>PGS.TS. Nguyễn Văn Thắng, TS. Đỗ Thanh Hương</i>	
<i>ThS. Đào Thị Nguyệt, TS. Đỗ Phương Thảo</i>	
Đặc điểm hệ thần kinh trẻ em.....	347
Hôn mê ở trẻ em	353
Hội chứng co giật ở trẻ em	368
Co giật do sốt.....	384
Chảy máu trong sọ ở trẻ sơ sinh và trẻ nhỏ	392
Chảy máu trong sọ ở trẻ lớn	397
Chương 12. TRUYỀN NHIỄM	402
<i>GS.TS. Phạm Nhật An, BSNT. Đào Thúy Quỳnh,</i>	
<i>PGS.TS. Nguyễn Thị Diệu Thúy, ThS. Đỗ Thị Đài Trang</i>	
<i>TS. Trần Thị Trang Anh, BSNT. Nguyễn Sỹ Đức</i>	
Sốt ở trẻ em.....	402
Sốt xuất huyết Dengue.....	411
Bệnh Tay chân miệng.....	426
Viêm màng não nhiễm khuẩn ở trẻ em (Viêm màng não do vi khuẩn: Bacterial Meningitis)	436
Bệnh viêm não cấp ở trẻ em	451